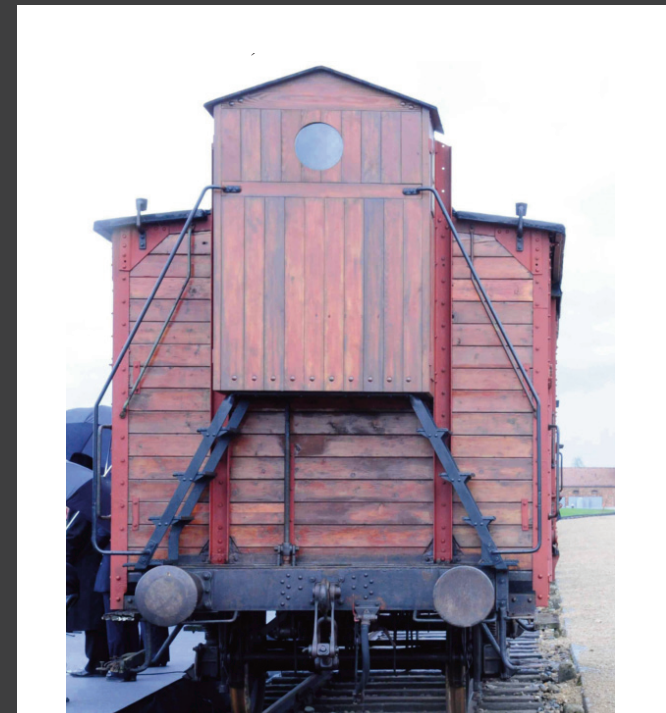

הקרונ בבירקנאו

”לא אנו צבאים קרון הנצחה המסמל את סבלם של יהודי הונגריה ואת
אירועם. אבי היה אחד מהם. הוא נרצח באכזריות מיד עם הפצתו,
במרחק של מטרים ספורים מהמקום בו אנו עומדים. צפו ראץ מרגל מאד
אולם בלבאי הוא מייצג סגירת אלב מסוים בחיי. הייתי בן שלוש עשרה
כאשר איבדתי את אבי. פיוס אני בן למחניים.”

פרנק לואי
טקס הקדשת הקרון, 2010

הקרן

כשנכנסים לבירקנאו, הדבר הראשון שנגלה לעיניים הוא קרון בודד על מסילת ברזל ארוכה שנמתחת משער הכניסה עד תאי הגז. קרון זה הובא חזרה לבירקנאו בסתיו 2009 ודלתותיו נחתמו. הוא נושא את זיכרון הנשמות שהגיעו איתו לכאן ודבר אחד נוסף: נרתיק תפילה קטן מקטיפה כחולה שהונח בו לזכר סיפור של התנגדות ואמונה.

הטרגדיה של יהודי הונגריה

עד מלחמת העולם השנייה התקיימו בהונגריה כמעט אלף שנות יהדות. היהודים היו חלק בלתי נפרד מחיי הרוח, התרבות והמסחר של החברה ההונגרית. רוב שנות המלחמה הם היו בטוחים יחסית, אולם ב-19 במרץ 1944, כשגרמניה כבשה את הונגריה המציאות השתנתה באופן דרמטי. במהלך חודשים אחדים נרצחו יותר מחצי מיליון יהודי הונגריה, רובם בתאי הגז באושוויץ-בירקנאו. הם הובאו לכאן בקרונות משא עמוסים לעייפה, דחוסים מבלי יכולת לזוז.

סיפורו של הקרון

קרון זה נבנה בגרמניה בתחילת המאה העשרים להובלת סחורות ברחבי אירופה. במהלך מלחמת העולם השנייה הוא הוביל אלפי בני אדם מהונגריה אל מותם במחנה ההשמדה בירקנאו. הוא התגלה בשנת 2008 בגבול גרמניה-הולנד על ידי קבוצה אשר נשלחה לחפש קרון ששימש להובלת יהודים מהונגריה בשנת 1944. בעליו של הקרון, חובב נלהב של קרונות רכבת, נאות לתרום אותו למוזיאון אושוויץ. האחראי למבצע איתור הקרון, שימורו והעברתו לבירקנאו הוא אדם שהיה בן 13 בלבד כאשר אביו נעלם בהונגריה בשנת 1944.

נרתיק התפילה

אדם זה החליט להציב את הקרון בבירקנאו לזכרם של יהודי הונגריה שהובלו לשם. אביו, הוגו לואי (Hugo Lowy) היה ביניהם. עם הגעתו לבירקנאו במאי 1944 נרצח הוגו על ידי חייל גרמני שהיכה אותו למוות, כיוון שסרב בעקשנות למסור את נרתיק התפילה שלו עם הטלית והתפילין שהיו בעבורו תמצית חייו. כמעט חמישים שנה מאוחר יותר, אחד מנכדיו של הוגו, פטר, פגש באקראי אדם שהיה עד לאירוע הנורא ההוא. המשפחה גילתה סוף סוף מה עלה בגורלו של הוגו. העינוי שבחוסר הידיעה הסתיים.

הנצחה

תוכנן טקס הנצחה בבירקנאו כך שנשמתו של הוגו יכלה סוף סוף למצוא מנוחה. בנו הצעיר של הוגו, פרנק, חיפש קרון מקורי שאפשר יהיה להציבו קרוב לרמפה, כהנצחה לאלפי יהודי הונגריה שהורדו שם בכוח מהרכבת, ונשלחו ברובם מייד למוות. המנהל החדש של מוזיאון אושוויץ הסכים לרעיון כי המבקרים שיראו קרון מאותה תקופה ויוכלו לגעת בו, יבינו טוב יותר את המושג 'משלוחים' ואת הטרגדיה של בירקנאו.

ביום אפרורי ודולף בספטמבר 2009 הגיע הקרון. קבוצת פועלים דחפה אותו לאט מתחת לקשת האבן, דרך 'שער המוות' עד שהגיע לרמפה, שם הם נעלו את גלגליו. באפריל 2010 התקיים טקס הקדשת הקרון לכל אלה שנעלמו כעשן בשמים האפורים ממעל. הרב ישראל מאיר לאו, מי שהיה הרב הראשי האשכנזי של ישראל, תאר את הקרון כמצבת זכרון קדושה של קידוש השם. הרב לאו הביע את רצונו כי 'כל ילד וילדה יהודיים יכירו את סיפורו של הליל צבי לואי שהקריב את חייו משום שהבין שללא תורה, טלית ותפילין חייו של גבר יהודי אינם חיים'.

שישים ושש שנים עברו מאז קרעו הנאצים את נרתיק התפילה ממנו. כמעין זיכרון נצחי, הביא בנו הצעיר של הוגו לטקס את נרתיק התפילה שלו. הוא ואחיו סאני פסעו קדימה ובלב נרגש הניחו את נרתיק התפילה בתוך הקרון.

הוגו לואי